

SUOMI TOISENA KIELENÄ

S2 -OPETUS YLÖJÄRVEN VARHAISKASVATUKSESSA

SISÄLTÖ

1. OPETUSSUUNNITELMAN KÄYTTÄJÄLLE	3
2. KARTOITUS, SEURANTA JA ARVIOINTI	3
3. S2-KIELEN OPETUS	6
4. MATERIAALIA JA VINKKEJÄ S2-OPETUKSEN TUEKSI	8

Ylöjärvellä 3.8.2015

Marja Heikkinen, varhaiskasvatuksen erityisopettaja
Helena Hieturi, lastentarhanopettaja, S2-ohjaaja
Suvi Hiitelä, varhaiskasvatuksen erityisopettaja
Elina Hurme, varhaiskasvatuksen aluejohtaja

1. OPETUSUUNNITELMAN KÄYTTÄJÄLLE

Ylöjärven kaupungin ”Suomi toisena kielenä –S2-opetussuunnitelma Ylöjärven päivähoidossa” on tehty jokaisen päivähoidossa työskentelevän työntekijän työvälineeksi. Opetussuunnitelma on osa Ylöjärven kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa. Opetussuunnitelma on tehty ohjaavaksi ja suuntaa antavaksi ja sitä tulee käyttää soveltaen päivittäisen päivähoidon arjessa. Suomi toisena kielenä –opetusta tulee järjestää normaalin päivähoitopäivän yhteydessä jokaiselle lapselle, jonka äidinkielenä on jokin muu kieli kuin suomi. S2-opetusta suunniteltaessa voi tarpeen mukaan olla yhteydessä myös varhaiskasvatuksen S2-ohjaajaan.

Tämä S2-opetussuunnitelma on päivitetty osana eri kieli- ja kulttuuritaustainen lapsi Ylöjärven Varhaiskasvatuksessa- suunnitelmaa.

2. KARTOITUS, SEURANTA JA ARVIOINTI

Lapselle tehdään tarpeen mukaan lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi oma henkilökohtainen S2-oppimissuunnitelma (Arjen tuki-lomake; muut asiat). Tällä suunnitelmalla taataan tavoitteellinen ja pitkäjänteinen S2-opetus. Suunnitelmaa arvioidaan varhaiskasvatuskeskustelujen yhteydessä säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä vanhempien kanssa ja suunnitelman laadinnasta vastaa lapsen ryhmän lastentarhanopettaja. Suomi toisena kielenä -opetus jatkuu myös esiopetuksessa.

Ennen suunnitelman laatimista tulee arvioida lapsen suomen kielen taso.

Arvioitavia kielen osa-alueita

- puheen tuotto ja sanasto
  - nimeääkö lapsi esineitä, kuvia, asioita
  - ilmaiseeko lapsi itseään suomen kielellä
  - käyttääkö lapsi yksittäisiä sanoja vai lauseita
  - millaisia kysymyksiä lapsi tekee, kysyykö lapsi
  - sisältääkö lapsen puhe substantiiveja, adjektiiveja, verbejä
  - miten lapsi ääntää suomea
- arkipuheen ja käsitteellisen kielen kuuntelu ja ymmärrys
  - miten lapsi reagoi kysymyksiin, pyyntöihin, ohjeisiin
  - vastaako lapsi kysymyksiin sanallisesti
  - tarvitseeko lapsi useamman toiston annetun ohjeen ymmärtämiseksi
  - ryhtyykö lapsi toimimaan annetun ohjeen mukaisesti vai toisten mallista
  - seuraako lapsi sanallisia ohjeita ja pelien sääntöjä
  - ymmärtääkö lapsi aikuisten ja lasten puhetta
  - ymmärtääkö lapsi luettua ja pystyykö jatkamaan jatkokertomuksia
  - kuinka nopeaa puhetta lapsi ymmärtää
- lukemisen ja kirjoittamisen valmiudet
  - visuaalinen erottelukyky
  - erottaako lapsi numerot ja kirjaimet toisistaan
  - hahmottaako lapsi suomen kielen lukusuunnan

Tärkeimpänä arviointimuotona on **arkipäivän havainnointi**. Lapsen toiminta päivittäisissä tilanteissa antaa tärkeää tietoa kielen tasosta.

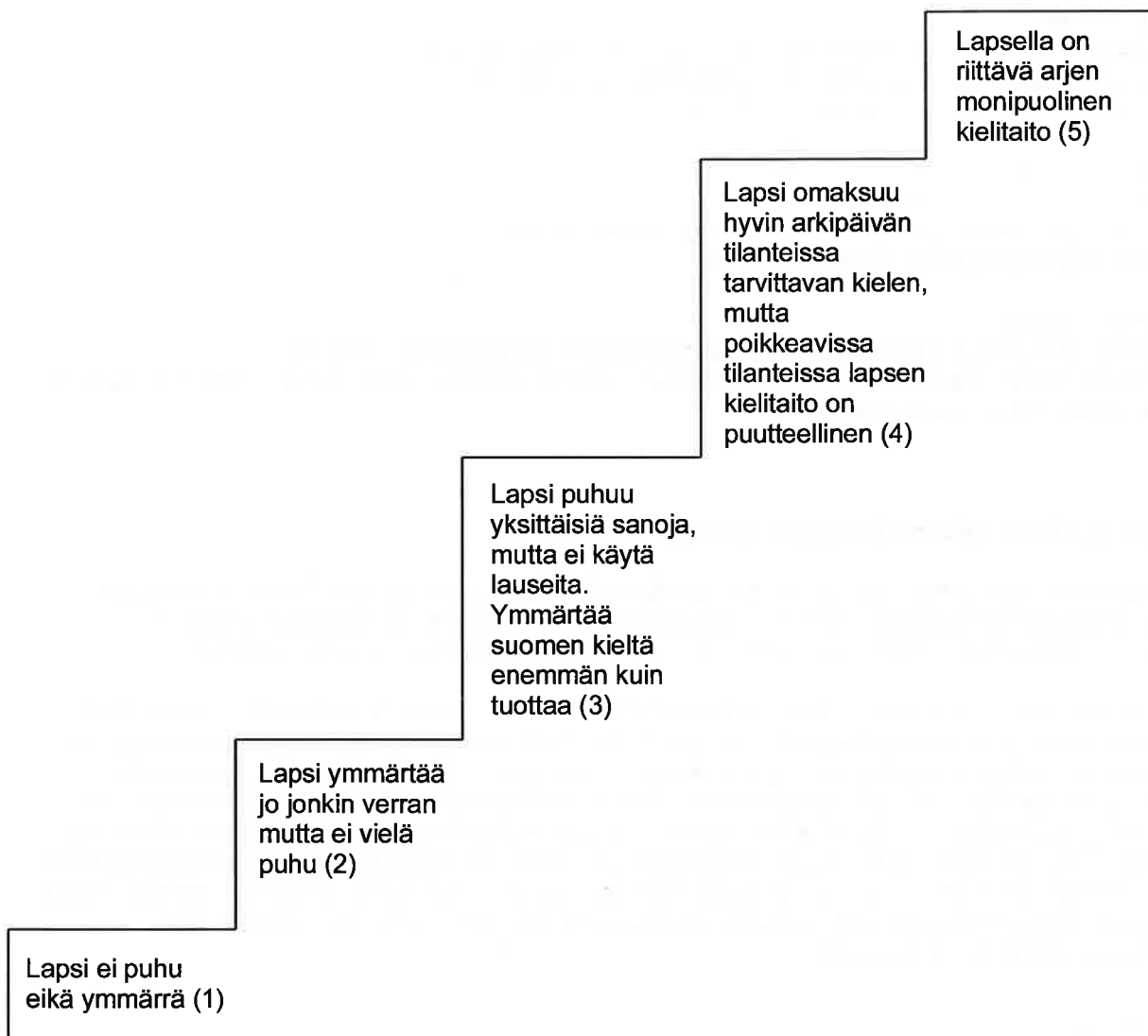
- havainnoinnissa seurataan lapsen arkisia puuhia; leikkiä sekä perustoimintoja ja kirjataan ylös kriteerien mukaiset asiat
- jatkuvalla havainnoinnilla voidaan arvioida lapsen kehitystä eri taidoissa, jatkuvassa havainnoinnissa kirjataan uudet havainnot siinä järjestyksessä kuin ne tapahtuvat
- tilannekohtaisessa havainnoinnissa pyritään selvittämään opittu asia mahdollisimman laajalti kyseisellä hetkellä
- havainnointia hyväksikäyttäen voidaan varmistaa, että toiminta on lapsen tarpeita vastaavaa

Havainnoinnin lisäksi voi arvioinnin tukena käyttää erilaisia **arviointimenetelmiä**. Arvioinnissa tulee huomioida sekä puheen ymmärtäminen että puheen tuottaminen.

- **Kettu-testi (Pirjo Korpilahti ja Pauliina Eilomaa, 2001)**
  - laadittu kuvaamaan terveeseen 3-vuotiaan suomalaislapsen kielellisiä taitoja
  - tarkkailtavat osa-alueet: nimeäminen, kielen ymmärtäminen, toimintaohjeiden ymmärtäminen, ääntäminen ja puheen ymmärrettävyys, kertova puhe, taivutusmuotojen hallinta, värien ja lukumäärien hallinta, lapsen käyttämien ilmaisujen pituus
  - soveltuu arviointimenetelmäksi kaikille lapsen kehitystä seuraaville asiantuntijoille
  - omat normirajat monikielisille ja monikulttuurisille lapsille
- **Repun takanassa – Maahanmuuttajalasten kielitason kartoitus (Riitta Mikkonen, Ritva Paularanta-Kokkonen ja Virve Savolainen, 2000, Tampereen kaupunki)**
  - Kartoitusta voidaan käyttää 5-vuotiaille tai sitä vanhemmille lapsille sekä suomen kielen että oman äidinkielen arviointiin
  - Kartoittaa puheen tuottoa ja ymmärtämistä
  - Osa-alueina puheentuoton arviointi kuvasta kertomalla, yhteenkuuluvuuksien ymmärtäminen ja perustelu, värien nimeäminen ja tunnistaminen, laskeminen ja lukumäärien hallinta, sarjamuisti sekä ohjeiden ymmärtäminen
- **Kita –suomen kielen taidon arviointimateriaali esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheeseen (Helsinki 2006)**
  - Sopii lapsen suomen kielen arviointiin esiopetusikäisestä toisluokkalaiseen
  - Tavoitteena on selvittää koulun aloittavan oppilaan kyky selviytyä perusopetuksessa sekä tarve valmistavaan opetukseen tai S2-opetukseen
  - Tehtäväsarja muuttuu haasteellisemmaksi mitä pidemmälle tehtävissä edetään
  - Kopio saatavana veolta
- **Suomen kielen oppimisen seuranta päiväkodissa suomea toisena kielenä puhumaan oppiville ja kaksikielisille lapsille (Vuosaaren Kieliharavan (2003) pohjalta muokattu Espoon päivähoidolle)**
  - Havainnointilomake, joka otetaan käyttöön päivähoidon alkaessa
  - Arviointia toteutetaan puolivuositain
  - Kopio saatavana veolta

Suomen kielen taso ja kielen oppimisen nopeus vaihtelevat suuresti. Lapsen kielitaitoon vaikuttavat motivaatio uuden kielen oppimiseen, perheen tausta, oman äidinkielen taso, perheen kieli/kielät, maassaoloaika ja kontaktit suomenkielisiin lapsiin ja aikuisiin. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään alla esitettäviä S2-kielen kehittymisen portaita.

S2-kielen kehittymisen portaat

3. S2- KIELEN OPETUS

Tavoitteena on luoda lapselle kokonaisvaltainen turvallinen olo; että hän kokee tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi ja että hän itse ymmärtää muita kielellisen kehityksen vaiheesta riippumatta. Kielellisen huomioinnin lähtökohtana on sekä puhumisen että kuuntelemisen taidon kehittäminen.

Kuunteleminen

- kuullun tarkkaavaisuuden ylläpito; varmennus kosketuksella yms.
- ennen ohjeen tms. antoa sanotaan lapsen nimi ja varmistetaan, että lapsi kuuntelee

Puhuminen

- tuetaan lapsen halua, rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään puhuen
- tarvittaessa tuetaan äänteiden muodostumista suujumpalla
- lapsen puheen tuottoa tuetaan kuvin ja viittomin

Ymmärtäminen

- ohjeiden pilkkominen pikku osiksi
- kuvat, pantomiimi yms. puheilmaisun tukena tarvittaessa
- ymmärtämistä tuetaan kuvin ja viittomin

Kielen rakenne

- tietoinen huomion kiinnittäminen omaan puheeseen; ilmaisujen täsmällisyys
- lapsen puheen hienovarainen korjaus omassa vastauspuheenvuorossa esim. ”Nää kukit kasvaa ruohossa.” ”Nii-in, nuo kukat ...”

Opetus päivähoitossa ja esiopetuksessa

Päiväkodin arjessa koko päivän aikana pyritään toimimaan pienryhmissä. Tämä tukee lapsen kielellistä itseilmaisua ja tukee leikkiin sitoutumista sekä mahdollistaa lapsen yksilöllisen ohjaamisen ja havainnoimisen. Toiminnan sisällöissä otetaan huomioon S2-näkökulma.

Suomea toisena kielenä opeteltaessa tarkastellaan oppimista kokonaisvaltaisesti. Opetus jaetaan pieniin osiin toteutettavaksi arjen toiminnan ohella. Opetusta järjestetään kunkin lapsen tarpeiden mukaisesti eri aikoina päivästä. Suomen kielen opetusta ei voida toteuttaa vain yksittäisinä tuokioina irrallisena muusta päivähoitosta. Opetusta voidaan toteuttaa *yksilötyöskentelynä* (esim. pukemistilanteessa tai vapaan leikin aikana), *pienryhmätyöskentelynä* (esim. toisten nukkuessa hereillä olevien kanssa pelaillen tai aamulla ennen kaikkien lasten saapumista päiväkotiin) ja *koko ryhmän työskentelynä* (esim. lauluhetkillä, aamupiirissä jne). Ryhmän lastentarhanopettaja vastaa opetuksen suunnittelusta sekä tavoitteiden toteutumisesta ja koko ryhmän henkilökunta yhteistyössä toteuttaa opetusta.

Arjen tilanteet

Kaikkia arjen päivittäin toistuvia tilanteita (ruokailu, pukeminen, ulkoilu, siirtymät, päivälepo, puhtaus ja Wc-käynnit, saapuminen ja lähteminen) hyödynnetään päivittäin S2-opetuksessa lapsen tarpeiden mukaan.

Esimerkkejä S2-opetuksesta arjen tilanteissa:

Ruokailutilanteet

- ruokailun yhteydessä tutustutaan suomalaiseen ruokaan ja ruoka-aineisiin ja nimetään niitä
- apuvälineenä käytetään ruokailuun liittyviä kuvia, kuvastoja, pelejä
- apulaistehtävä S2-tuokioksi; nimetään ja opetellaan ruokailuun liittyvää sanastoa

Ulkoilu ja vaatetus

- hyödynnetään pukemis- ja riisumistilanteet vaatteiden ja vaatetukseen liittyvien asioiden opettelussa
- kuvien avulla käydään läpi säänmukaista vaatetusta (esim. aamupiirissä kuvat säätilasta ja tänään tarvittavista vaatteista)
- vaatekuvastot seinillä lasten ja vanhempien nähtäväksi ja tutkittavaksi (mm. kuvat kurahousuista tai tossuista)
- ulkoilussa hyödynnetään erilaisia leikkejä S2-näkökulmasta; esim. kauppaleikit, tavaroiden keräämisen tai varaston siivoamisen yhteydessä leikkivälineiden nimeäminen
- retkillä tutustutaan erilaisiin paikkoihin; kauppa, kirjasto, urheilukenttä jne.; nimetään kohteita ja harjoitellaan niissä toimimista

Leikki

Lapsen kielelliset taidot kehittyvät leikeissä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Sekä lasten omaehtoinen leikki että ohjattu leikki ovat molemmat tärkeitä. Leikkiä havainnoidessaan aikuinen saa arvokasta tietoa lapsen ajattelusta ja kielitaidosta ja miten lasta tulee ohjata leikkeihin. Tutussa ja turvallisessa leikkiympäristössä lapsen on hyvä opetella ilmaisemaan itseään ja käsittelemään tunteitaan. Aikuisen tehtävänä on ohjata ja rikastuttaa lasten leikkiä.

Ohjattu toiminta

Erilaisia valmiita pienryhmätyöskentelyohjelmia, kuten Vuorovaikutusleikki, KiLi-kuntoutus, Pöllövaari ja Lukemisen aika- leikin taika, voidaan käyttää menetelminä myös suomea toisena kielenä opeteltaessa. Ohjelmissa on yleisesti suunniteltu tuokioiden runko, mutta leikeiksi ja tehtäviksi voidaan hyvin valita erilaisia suomen kielen kehitystä tukevia tehtäviä. Näistä ryhmistä löytyy tarkempaa tietoa Ylöjärven kaupungin ”Huoli herää –syrjäytymisen ehkäisyä päivähoiton arjessa” –kirjasesta.

4. MATERIAALIA JA VINKKEJÄ S2-OPETUKSEN TUEKSI

Seuraavassa on listattu erilaisia käytännön vinkkejä suomen kielen opetukseen päivähoitossa. Näistä kannattaa poimia ne, jotka parhaiten sopivat juuri tällä hetkellä ryhmäsi lasten tarpeisiin.

Arkiseen lähiympäristöön liittyvää sanastoa ja käsitteistöä löytyy

Gyekye, Kurki, Muukkonen: *Avainsanoja, S2-opettajan opas* (löytyy veoilta)

Mukana kopioitavia kuva- ja sanakortteja, pelipohjia, monistetehtäviä ja toiminnallisia tehtäviä sanaston harjoitteluun.

Leikkejä ja pelejä

- **Kalapeli**; värien nimeämistä, käsitteitä ja luokittelua
- **Alias**; sanan selittämistä kuvaa apuna käyttäen, aluksi kortit näkyvillä ja annetaan vihjeitä yhdestä kuvasta, lopuksi kortit piilossa aliaksen tapaan
- **Dominot**; nimeämistä ja luokittelua aiheen mukaan
- **Colorama**; muodot ja värit, nimeämistä ja hahmottamista
- **Topoprino**; pelissä taulut, johon sijoitetaan esineitä ohjeen mukaisesti
- **Soundtracks-pelit**; nimetään ensin laudan kuvat, kuunnellaan äänet ja kerrataan nimet uudelleen
- **Quips**; värien ja lukumäärien opetteluun
- **Muistipelit** erilaisin kuvin (esim. hedelmien kuvilla, eläinten kuvilla jne); nimetään joka kerta käännetty kuva
- Erilaiset **kuvakortit** tai lehdestä leikattuja kuvia teemoittain; nimetään kuvia, kerrotaan kuvista, mitä tapahtuu ennen, mitä jälkeen
- **Tunnekortit** tai lehdestä leikatut tunnekuvat; mistä kuvasta pidän, mistä en, missä kuvassa surullinen, missä iloinen, koska sinä olit surullinen jne.
- **Muotopalapelit**; nostetaan yksi pala kerrallaan, nimetään ja laitetaan paikoilleen
- Lähes kaikki lapsille tarkoitetut pelit sopivat käytettäväksi suomen kielen opetukseen. Pelaamiseen kannattaa luoda uusia sääntöjä, joissa asioita ja esineitä nimetään ja opetellaan lasten sen hetkisten tarpeiden muka

"Tää on Leila ja mä. Tää on hiekkalaatikko ja tää on keinu. Tää on liukumäki ja tää on päiväkotisi sisältä. Mulla on siniset housut. Leilalla on vaaleanpunainen mekko ja korkokengät. Me leikitään sitä Leila on vauva ja mä oon äiti. Sitä kotileikkiä.

Toimintaideoita monikulttuurisen lapsen kielen kehityksen tukemiseksi

- **Sana- ja käsitevarasto** (tuo minulle -leikki, vastakohtat, värit, kuvaavat sanat, esineparit, arvoitukset, lauseen täydentäminen, numerot, kuvailu, kuva ja vihje, laiva on lastattu, mikä ei kuulu joukkoon, kehon osat, yläkäsitteet esim. vaatteet, huonekalut, astiat, ruoat, eläimet jne., aikakäsitteet esim. aamu, päivä, ilta, yö, pikkuesineillä paikanmääreitä esim. alla, päällä, edessä, takana, vieressä)
- **Nimeäminen** (etsi ja nimeä – leikki, arvoitukset, ammatit, nimenhuutoleikit, vastakohtat, tunteet, tavarat huoneessa, kalenteriin ja säähän liittyvät asiat)
- **Ilmaisu ja kerronta** Kuvista, valokuvista ja korteista ym. kertominen, kuvasta tarina, puhelinkeskustelut, nukketeatteri, roolileikit (roolin/tilanteen mukainen puhe), lauseen jatkaminen, haastattelut
- **Sarjoittaminen** (helminauha, puseron värittäminen, hedelmäriivi, kuviosarjat, mitä seuraavaksi – kuvasarjat, lukukäsitteet tai eläinten äänet muistiin)

- **Auditiivinen hahmottaminen** (mikä eläin-arvoitus, riimit, totta vai tarua – arvoitukset, herätyskello, mikä putosi – leikki, kuka puhuu – leikki, nopea ja hidas, hiljaa ja kovaa)
- **Auditiivinen erottelu** (mikä kodin kone – leikki, mikä soitin – leikki, tavuparit)
- **Auditiivinen muistaminen** (ohjeita, sadut, lauseet, toistot (numero- ja sanalistat), aarrearkku, aarteen etsintä sanallisilla ohjeilla)
- **Suun alueen motorikka** (imeminen, puhaltaminen, huulijumppa, äänen matkiminen, suu- ja kielijumppa, vaikeat lauseet)

Lauluja ja loruja

Musiikin ja laulujen avulla voimme tukea lapsen kielenkehitystä ja itseilmaisua. Musiikin avulla vahvistetaan lapsen kuuntelutaitoa, keskittymistä ja kommunikointia. Myös lauluja opeteltaessa on tärkeää muistaa, että toisto on hyvä asia uuden oppimiselle. Muista yksinkertaistaa asioita, varsinkin pienten lasten ja vähän kieltä puhuvien kanssa.

Näytä itse aina mallia niin lapsen on helpompi ymmärtää, mitä pitää tehdä tai sanoa. Voit pyytää avuksi myös lapsia, jotka osaavat jo näyttää mallia. Samalla lapset oppivat ja saavat onnistumisen elämyksiä. Minä osaan!

On hyvä muistaa, että lapset oppivat eri tavalla, joten laulujen opettelussa tulee huomioida monikanavainen oppiminen. Esimerkiksi kuvakortteja voi käyttää apuna, (esim. Hämähäkki-laulussa voit käyttää apuna muovisia eläinhahmoja). Kaikulaulu ja viittomat helpottavat myös oppimista ja sanojen muistamista. Jos lapset ovat levottomia, niin keksi helppoja väliaikaleikkejä. Leikeissä toimitaan nopeasti ohjeen tai mallin mukaan (kuten kädet ylös, kädet alas ja ravistus).

Sävelkulultaan yksinkertaisella laululla voidaan toteuttaa lasten omia ehdotuksia tai sisällyttää niihin käsiteltävänä olevien teemojen sanastoa. (Esim. ”Minä olen koira”)

Aamutuokio

Tervehdyksiä (Soili Perkiö) ,
Tervehtimislaulu (Musiikkia muksuille s.68)
Aamulla (Suuri lasten laulukirja s.42).
 Loru: ”*Aamulla kun herään pyörittelen jalkaterää,
 ensin toista sitten toista ja ajattelen kaikenmoista.
 Hiljaisuus ja rauha, keittiössä odottaa puurokauha.*”

Nimileikit

Loru rummun kanssa: ”*Kerro kerro rumpu oi, mikä on sun nimesi ja kuinka se soi?*” lapsi tavuttaa nimensä rumpuun ”*Sa- tu.*”
Orkesterilaulussa opitaan nimiä ja soittimia (Musiikkia muksuille s.71) sekä opitaan toisten lasten nimiä ja tutustutaan toisiin.

Aikaan liittyviä lauluja

Viikonpäivät (Suuri lasten laulukirja s.174)
Viikonpäiväloru (Musiikkia muksuille s. 123)
Kuukaudet (Musiikin maailmaan lauluja ja runoja s.8)
Kuukaudet (Piiri pieni pyörii s.43)
Ken on syntynyt (Musiikin maailma lauluja ja loruja s.29)

Vuodenajat

Kevätsää (Musiikkia muksuille s.228)
Hyvästi talvi (Musiikkia muksuille s.236)
Syysretki (Lasten toivelaulukirja s.9)
Sip- sap – saa (Hip hoi musisoi)
Vihanneslaulu
Pisarot (Laulun aika s. 13)
Lehdet lentää (Laulun aika s. 30)
Lumiukot (Matin ja Maijan laulukirja s. 98)
Talvella (Musiikkia muksuille s. 197)
Lumiukko (Hip hoi musisoi s.106)
Lumihutale (Musiikkia muksuille s.195)

Värit

Värileikki (Hip hoi musisoi s.57)
Värikäs laulu (Laulutunti s. 14)
Liisin värit (Laulun aika s. 37)

Numerot

Elefanttimarssi (Musiikkia muksuille s.51)
UkkoJörrikkä (Kuuntelun aika)
Kaksi on paatissa soutajaa (Laulun aika s.16)
Viisi pientä ankkaa (Laulun aika s.19)

Kehonosat

Missä on peukalo (Musiikkia muksuille s. 41)
Kuningasjumbppaa (Laulutunti s.8)
Missähän ne korvat on (Laulutunti s.10)
Leikkilaulu (Laulutunti s.30)

Kulkuneuvot

Pikku-Matin auto (Musiikin maailmaan -lauluja ja runoja s. 62)
Pienen pieni veturi (Musiikin maailmaan -lauluja ja runoja s. 63)
Bussilaulu (Musiikin maailmaan -lauluja ja loruja s.61)
Lentokone (Hip hoi musisoi s.62)

Eläinlauluja

Piippolan vaari (Matin ja Maijan laulukirja s.147)
Ihahaa (Suuri lastenlaulukirja s.82)
Kolme varista (Suuri lastenlaulukirja s.105)
Karhu nukkuu (Matin ja Maijan laulukirja s.17)
Eläinten ääniä (Laulun laineilla laulattaa s. 23)
Oravan pesä (Musiikkia muksuille s.22)
Hämähäkki (Leikkitunti s.48)
Ötökkälaulu (Musiikkia muksuille s. 242)

Ystävyyslauluja

Liinalaulu (Laulun aika s.17)
Ystäväni tuttavani (Musiikin maailmaan lauluja ja loruja)
On ihanaa kulkea yhdessä (Laulun laineilla laulattaa s.57)
Anna kätes mulle (Laulun laineilla laulattaa s. 87)

Lasten kirjallisuus

Sanakirja

-Lappalainen, U. & Vesterinen-Sumu, E.: Aamu. Suomen kielen kuvasanakirja

Käsitteet:

Sijaintikäsitteet

-Emma Chichester Clark: Seuraa Johtajaa; luetaan kirjan tarina kuvia näyttäen, sitten tarkastellaan kuvia uudelleen: "Kuka on tiikerin takana?", "Kuka on lampaan ja jäniksen välissä?" jne. tai toisin päin "Missä kana on?" jne.

Värit

-Vuori, J.: Sika ja värit

-Carle, E.: Ruskea karhu

Tunteet

-Vuori, J.: Sika ja tunteet; tunteiden tunnistaminen, nimeäminen, tunteista keskusteleminen: "Miksi pingviini on surullinen?", omista tunteista keskusteleminen

Erilaisia toimintatapoja käsitellä kirjoja:

1. Luetaan tarina näyttämättä kuvia

-kuvista on tehty kortit lattialle; lapset valitsevat vuorotellen kuvan, joka liittyy luettuun tarinan kohtaan

-esim. Brigitte Weninger: Metsätontun myssy; tarinaa voi ja kannattaa muokata niin, että mukana on "olennaiset eläimet"; samaa kirjaa voi mainiosti käyttää myös lukumäärä-näkökulmasta

2. Luetaan tarina ja näytetään kuvat

-näytetään kuvat uudelleen; lapset kertovat samalla tarinaa omin sanoin

-esim. Riitta Uusitalo: Armi ja pingviinin päiväkotia (kirjassa Armi leikkii päiväkotia)

3. Näytetään kuvat, ei lueta tarinaa lainkaan

-lapset kertovat tarinan kuvien pohjalta

-valitaan sellainen kirja, millainen sanasto on ajankohtaista

-esim. Kristiina Louhi: Tomppa- ja Aino-sarjat -arjen sanastoa

4. Luetaan tarina ilman kuvia

-lapset kertovat tarinan uudelleen omin sanoin

-esim. Sergei Kozlovin satukirjassa "Makea porkkanametsä" on lyhyitä eläintarinoita; ja tarinoita voi tilanteen mukaan muuntaa vielä lyhyemmiksi ja helpommiksi

5. Riimittely, sanoilla leikkiminen

-Seija Gauffin: Eläinten juhlat

-helpompi näkökulma kuunnella runoja ja nimetä eläimiä kuvavihjeiden perusteella

-vaikeampi näkökulma: sanaleikit